

EKSAMENSOPPGAVE

JUS2111 - Statsforfatningsrett og internasjonal rett - Høst 2016

Dato: 5. desember

Tid: kl. 10:00 - 16:00

DEL I - PRAKTIKUM (3 timer)

Pelsdyroppdrettsnæringen i Norge har i en årrekke vært omstridt. Motstanderne har særlig vist til at slik oppdrettsvirksomhet er dyrevelferdsmessig og dyreetisk forkastelig. Både spørsmål om skjerpede krav til næringen og om total avvikling har vært tatt opp i ulike sammenhenger i mange år. Spørsmålet om avvikling ble for eksempel omtalt i en stortingsmelding i 2003, men den gang satset myndighetene i stedet på at dyrevelferden skulle forbedres. Også senere har spørsmålet om avvikling vært berørt; blant annet ble det drøftet i en offentlig utredning fra 2014 («pelsdyrutvalget»).

På bakgrunn av de utfordringene som fremdeles er knyttet til pelsdyroppdrettsnæringen vedtok Stortinget 11. desember 2014 følgende anmodning til regjeringen:

«Stortinget ber regjeringen vurdere forbud mot norsk pelsdyroppdrett i arbeidet med oppfølging av pelsdyrutvalget.»

På bakgrunn av anmodningen fremla regjeringen ved årsskiftet 2016/2017 forslag om totalforbud av pelsdyroppdrett i Norge. I begynnelsen av juni 2017 vedtok Stortinget totalforbud mot pelsdyroppdrett og salg av pels fra norsk oppdrett med virkning fra 1. august samme år.

UiO : Det juridiske fakultet

Universitetet i Oslo

Peder Ås hadde drevet med pelsdyroppdrett på mink og rev i mer enn 40 år fra sitt småbruk Åsheimen på Jæren. For Peder og hans kone Marte hadde oppdrettsvirksomheten vært et viktig felles økonomisk inntektsgrunnlag. Om lag halvparten av fellesinntektene kom fra denne næringen, mens den andre halvparten av inntektene stammet fra salg av høy fra jordene rundt Åsheimen og fra Martes inntekter som vikar i KRLE-faget på den lokale barneskolen. Sommeren 2017 fylte både Peder og Marte 70 år, og de hadde storfeiring på gården med slekt og venner for å feire at de begge gikk av med pensjon. Planen fremover var å spe på sine fremtidige pensjonsinntekter med fortsatt pelsdyroppdrett. Fra sommeren 2017 ble derfor jordene til Åsheimen driftet av andre, samtidig som Marte gikk av som vikar i skolen. De tidligere inntektene fra jordene og fra vikarstillingen utgjorde omtrent det samme som det Peder og Marte nå fikk i pensjon til sammen. Med en videreføring av pelsdyroppdrett ved siden av pensjonene ville de kunne ha opprettholdt omtrent samme inntektsgrunnlag som tidligere.

I løpet av noen korte sommeruker 2017 flommet markedet over av tilbud på pels, bur og driftsutstyr fra alle som nå avviklet næringen, og Peder og Marte - som ikke var så unge lenger, og som hadde mer enn nok med feiring av 70 års-dagene - forsto ikke hvordan de skulle posisjonere seg i dette markedet. Tidlig på høsten måtte derfor dyrene til Peder og Marte avlives, og pels, bur og driftsutstyr kastes. Peder hadde hatt en veldrevet oppdrettsfarm og driftsutstyret besto bl.a. av matemaskin, avlivningsvogn, flåmaskin og diverse drikkevannssystemer til dyrene.

I august 2017 engasjerte Peder Ås den beste advokaten på Jæren, og saken kom opp for tingretten høsten 2017. Peder Ås anførte at loven måtte settes til side som stridende mot Grunnloven §§ 97 og 105. Han viste til at det ikke hadde vært krav om særskilt tillatelse fra myndighetene for å drive pelsdyroppdrett. Enhver som oppfylte de generelle kravene som ble stilt i medhold av bl.a. dyrevelferdslovgivningen, hadde kunnet drive slik virksomhet. Pelsdyroppdrett kunne derfor ikke sidestilles med tillatelser gitt av myndighetene, men måtte sidestilles med rett til eiendom.

Peder Ås viste også til at halvparten av hans og Martes økonomiske inntekter forsvant med lovendringen for hvert eneste år fremover og at de p.g.a. høy alder ikke hadde hatt mulighet til å omstille seg for å finne nye inntektsgrunnlag. I det øyeblikk pelsdyroppdrettsnæringen ble totalforbudt i Norge fikk Peder og Marte heller ikke anledning til å tjene penger på salg av bur og annet driftsutstyr til andre i næringen, heller ikke tjene penger på salg av pels fra de dyrene som allerede var født. Peder Ås hevdet av den grunn at forbudet mot å drive oppdrett av pelsdyr og salg av pels måtte anses som ekspropriasjon av dyrene, burene og driftsutstyret. Partene var enige om at dyr, bur og driftsutstyr til sammen hadde hatt en verdi av kr 1,3 millioner.

Staten anførte på sin side at Peder og Marte ikke led noe tap som følge av lovendringen: Dyrene kunne vært avlivet og pelsen solgt før 1. august 2017, mens burene og driftsutstyret kunne vært solgt til andre gårdbruker som kunne funnet alternativ utnyttelse av maskinene. Uansett måtte enhver bære risikoen for egne investeringer, særlig i næringer der det ikke forelå noen eksplisitt tillatelse fra myndighetene. Det ble også anført at det i en årrekke hadde vært diskutert forbud mot pelsdyroppdrett, og at det av den grunn var forventet at forbud en dag ble vedtatt. Det ble samtidig vist til at næringen gjentatte ganger hadde fått skjerpede krav, men uten at dyrevelferden generelt var forbedret av den grunn. Derfor var det nå blitt nødvendig å innføre et totalforbud. Staten viste også til at lovgiver alltid måtte stå fritt, ut fra en politisk vurdering, til å forby det som tidligere hadde vært tillatt. Det måtte gjelde selv om det ikke dukket opp nye omstendigheter som tilsa en endret vurdering.

1. Er forbudet mot pelsdyroppdrett i strid med Grunnloven § 105, anvendt direkte eller analogisk, for Peder Ås?
2. Er forbudet mot pelsdyroppdrett i strid med Grunnloven § 97 for Peder Ås?

DEL II - TEORI (3 timer)

Redegjør for norske myndigheters mulighet til å nekte andre lands statsborgere adgang til og opphold på norsk territorium. Grunnlovens, folkerettens og EØS-rettens regler skal behandles. Hovedtyngden av besvarelsen skal ikke omhandle utlendingslovens regler.

Del I og II teller like mye.

Oslo, 01.12.2016

Benedikte Moltumyr Høgberg
Faglig eksamensleder

